

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted to
the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIAT

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!
na številko v oklepaju.
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilepi-
te, ne spodaj ali
na ovitku. Ako (156)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
steče naročnina. Prosi-
mo ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 155.

Chicago, Ill., 30. avgusta (August), 1910.

Leto (Vol.) V.

Štrajk premogarjev v državi Illinois.

Teden nazaj so imeli lastniki premogokopov svoje zborovanje v Chicagu. Na tem zborovanju so se zakinjali, da ne prično z delom, dokler premogarji ne pridejo po-
nižno prosit za delo.

Ali te zarotniške zakletbe med štirimi stenami so imele slabo moč. Komaj je zborovanje konča-
lo, že so štiri premogarske druž-
be podpisale pogodbo s štrajkujo-
čimi premogarji in priznale za-
hteve peorijske konference pre-
mogarjev.

Zadnjo soboto so se zglasile zo-
pet tri družbe, da hočejo mir s
premogarji in priznajo vse, kar
zahtevajo premogarji. Solidarnost
premogarskih baronov poka, njih
ošabnost pa sega nizko. Ošabni,
vsegašiti gospodi se v začetku
štrajka niti sanjalo ni, da bo iz-
gubila bitko. Mislila je, da bo po
stari šegi in navadi podkupila od-
bornike premogarske unije v dr-
žavi Illinois, in štrajk bo končan;
premogarji bodo pa prihajali kot
pohlevni sužnji beračiti za delo.

Ohola gospoda je računila s
svojo debelo denarno mošnjo. Ali
nazadnje se je pa le naučila in
spoznala, da rimeni in zlati cekini
ne bodo nosili profita, če bodo le-
žali v blagajni in premogarji ne
pojdejo na delo.

Tri odstotke od vloženega ka-
pitala, kot jih plačujejo banke,
je tej gospodi premalo, ki je na-
vajena jemati po sto odstotkov
od svojih delavcev. Tri sto bi ne
zadostovalo za olje, ki ga rabijo
za avtomobile; kje so še le stroš-
ki za klobuke njih žena in hčera.
Ako bi bilo treba še kupiti klobu-
ke, bi bili premogarski baroni
bankrot. To je vzrok, zakaj pri-
hajajo sedaj posamezno in prizna-
vajo peorijske zahteve.

Usmiljenje do delavcev, ki so
že pet mesecev na štrajku, ne od-
loča pri njih. Pri njih odloči le
profit.

Premogarji! Zmagujete! Jem-
ljete postojanko za postojanko.
Oholi in ošabni premogarski baro-
ni se drug za drugim ponižajo
pred vami, ker ste solidarni, kar
med vami ni Judežev.

In solidarni ostanite, dokler
zadnji premogarski baron ne bo
podpisal vaših zahtev.

Sloga jači, nesloga tlači! Sloga
vas logično vodi do vzajemnega
dela organiziranih delavcev vseh
strokov, do skupnega boja za osvo-
boditev vseh delavcev iz kapita-
listične sužnosti.

Kedar bo zadnji premogarski
baron podpisal vaše zahteve, te-
daj se spomnite, da še nismo zma-
gali na celi črti, da smo prazno-
vali še le takrat pravo zmago, ko
ne bo na svetu sužnjevi in gospo-
darjev.

Splošen pregled.

— Stari Cannon, predsednik
zveznega državnega zbora, pravi,
da bo pri prihodnjem zasedanju
zopet kandidiral za predsedniško
mesto, da si njegovi lastni po-
litični privrženci — republikanci
svetujejo od vsepovsod, da naj se
umakne.

Starokopitnežu ne gre v glavo,
da so se njegovi zastareli nazori
preživeli ze v konzervativni repu-
blikanski stranki.

— Pa tudi Roosevelt ne drži
križem rok. Na vsak način hoče
je enkrat biti predsednik ameriš-
ke republike. Na svojem posestvu,
na Sagamore Hill je obdrževal
važno politično konferenco. Tej
konferenci so prisostvovali Loeb,
kolektor v njujorški luki, Gris-
com, predsednik republikanskega
okrajnega komiteja za New York
in še druge republikanske politič-
ne korifeje. Iz glasov po konfe-
renci je bilo umeti, da med Roo-

seveltom in Taftom vlada nekak-
šno napetost.

Roosevelt je bajé zagrozil, da
bode kandidiral na svojo pest,
baje na ta način kot svojedobno
"enoglasno izvoljeni" kandidat
Kunčič, prodajalec in izdelovalec
sodavice v Ljubljani, če vlada ne
bo vodila take politike, kot jo
on zahteva.

Pametni ljudje se ne ozirajo na
razpor med Rooseveltom in Taft-
tom. Ljudje, ki ne čakajo, da jih
bo srečala še le takrat pamet, ke-
dar bodo prišli v nebesa, ne bodo
glasovali za Tafta in Roosevelta.
Glasovanje je za ta dva ameriška
prvaka in mecena, bodo blagohot-
no prepustili grafterjem, politič-
nim koristolovcem in neumnim
ljudem.

— Vboge milijonarke! Revice!
Smiliti se morajo vsakemu delav-
cu, ki mora trdo delati, da se lah-
ko vozi v družbi počesanih in
napucanih mačk, psov in opic v
krasnih avtomobilih po senčnatih
in prahu prostih buljvardih.

Mc Veagh, finančni minister
ali tajnik za finance ameriške re-
publike je izdal odredbo, da Ame-
ričankam, ki imajo toliko denar-
ja, da lahko pošiljajo svoje to-
late popravljati v Pariz, ni treba
plačati colnine kot od novega de-
la, marveč le za popravljanje.

Komaj je ta odredba zagledala
beli dan, že so milijonarke po-
plavile finančno ministerstvo s
prošnjami, v katerih mlo berači-
jo, da bi jim tajnik za finance do-
volil, da bi se jim vrnila colnina,
ki so jo plačale, predno je izšla
odredba finančnega ministerstva.

Delavci! Učite se pri milijonar-
kah, ki ne delajo nič, le lenuha-
rijo in uživajo sadove pridnih
ljudi. S tem vam ne priporočamo,
da bi tudi vi lenuharili.

Ampak učite se pri njih zahte-
vati. S svojim delom preživite
vso takozvano "višjo" družbo le-
nuhov in postopačev. Poleg ste pa
tako skromni, da za sebe in svoje
ce ne zahtevate nič.

Kedaj se bodeite spametovali?

— V zadnji štev. smo poročali,
da so v New Yorku konfiscirali
razjeto kašo, ki so jo peki rabili za
raznovrstno pečivo. Ta kaša je
bila tako spridena, da so kunce
po 12 minutah poginili, ko so jo
izkusili na njih.

Mi priporočamo, da bi se v
prihodnje vršile poskušnje na
onih pekovski mojstrih, ki ku-
pujejo tak gnoj in ga prodajajo
drugim.

— V Nicaragui je vspela revolu-
cijska. Tako poročajo brzojavno.
Managua so zasedli vstaji. Jože
Estrada je tukaj izdal proklama-
cijo, v kateri proglašja svojega
brata Juana J. Estrada predsed-
nikom združeni republike Nicara-
gui.

Ta revolucija ni dosegla druge-
ga vspeha, kot da se je morala
ena klika umakniti drugi: ji pre-
pustiti državno korito.

Ljudstvo pa ne bo imelo nobe-
nih olajšav. V centralni Ameriki
je že tako. Kdor ni izvoljen pre-
sednikom, pa provzroči revoluci-
jo in revolucionira toliko časa,
dokler ne izpodrine svojega tek-
meca.

— Vrlo napreduje delavska
stranka v južni Avstraliji. Vzlic
temu, da so se združili liberalci
in konzervativci, je zmagala dela-
vska stranka z ogromno večino.
Povsod je zaradovale veliko ve-
selje vsled te zmage med delavci,
posebno pa v glavnem mestu Ade-
laide. Državni uradniki so: Mi-
nistrijski predsednik in komisar
za javna dela J. Verran, premo-
gar: minister za poduk F. W.
Coneybeer, časnikar; finančni mi-
nister in minister za rudarstvo in
zemljišča E. Vaughan, čevljar;
minister za poljedelstvo in indu-
strijo J. P. Wilson, sedlar; dr-

žavni tajnik F. S. Wallis, stavec;
za pravosodstvo W. J. Denning,
advokat, ki je že dlje časa sim-
patiziral z delavsko stranko.

Delavska stranka je objavila,
da bo požrešne lastnike zemljišč
pognala iz dežele, trditi bodo pa
postali splošna ljudska last. Na-
dalje bo pozvala žide v Rusiji,
Talijsane in avstrijske narode, naj
se naselijo v državi, ker trpe
vsled monarhističnega pritiska v
svoji domovini.

New South Wales bo prva dr-
žava, v kateri bo zmagala dela-
vska stranka. Voditelji starih me-
ščanskih strank so že izjavili, da
ob prihodnjih volitvah ne bodo
izvojevali zmage. Ako bodo de-
lavci zmagali tudi v New South
Wales, tedaj bo tretja država, v
kateri imajo delavci odločilno be-
sedu. V Tasmaniji so zmagali že
pred enim letom.

Odločevali bodo v treh med še-
stimi državami.

— Kdor živi v mestu, ki šteje
en milijon ali več prebivalcev, se
prepriča, ako le hoče, skoraj vsa-
ki dan, v kakšni bedi živijo de-
lavci.

V Chicagu vržejo lastniki hiš
skoraj vsaki dan sto delavskih
družin na cesto, ker delavci ne
morejo plačati stanarine za sta-
novanja, ki so podobna pasjim
ntam, ki so tako slaba, da bi mar-
sikteri kmet še prešičev ne na-
stani v njih.

Delavci ne morejo plačati stan-
narine, ker še toliko ne zaslužijo,
da bi se enkrat na dan najedli do
sitega. Sredi te strašne bede se
pa redi in debeli denarna mošnja
kapitalistov.

V kapitalistični družbi je že
tako. Eni nimajo kaj jesti, ne ve-
do kam pojdejo spati; drugi so
pa siti lukulskih jedil in prebiva-
jo v palačah.

In take razmere naj bi vstvar-
il Bog, ki je neskončno modro,
dobrotljivo in vsegledno bitje
pa zatrdili ljudi, ki se bahajo,
da so božji namestniki na zemlji?

Neskončno modro, dobrotljivo
in vsegledno bitje ne bi moglo
gledati tega gorja — če bi eksis-
tiralo — da ne bi vničilo vse
lumpe in falote, ki svoje grehe
in lumparije podtikajo njemu.

Iz tega sledi logično: Kdor tr-
di, da je Bog kriv vsega zla na
svetu, da je on odločil, da so de-
lavci sužnji, kapitalisti pa gospo-
darji, je navaden lump in slepar.

— V Newportu, v vzhodnem
letovišču vseh bogatih postopa-
čev, lenuhov in lenuharie so pred
kratkim zasedli dame iz najvišjih
lenuharskih krogov pri hazardni
igri na karte.

"Milostljiva" gospa May Clay-
ton — seveda soproga milijonar-
ja — je opravičila hazardno igro
na karte takole:

"Mi vidimo povsod le igro in
loterijo. Naši sprogi špekulira-
jo na borzi, ali pa z blagom, ki
ga imajo v skladišču. Igrajo s
svojim premoženjem in čestokrat
stavijo vse na eno karto. Ako
nam očitajo nemoralnost, ker se
kratkočasimo z igro na karte, te-
daj to očitavanje zadene vso me-
ščansko družbo."

Bogata in "milostljiva" gospa
je s svojim izrekom zadela v črno.
Priznala je, da žene milijonarjev,
nimajo drugega dela, kot da se
zabavajo z igrami na karte.

In za take "milostljive" gospe
delajo delavci, ker delavci noče-
jo socializma.

— V Španiji grozijo klerikalci
z demonstracijami, ker jim sedan-
ja vlada ni všeč, ker gleda preveč
na prste takim ljudem, ki so oble-
kli kuto radi tega, da jim ne bo
treba delati in da bodo vživali že-
nebeško veselje na tem svetu.

Ljudje, ki so pa drugega mi-
šljenja, ki menijo, da je treba
število kut znižati v Španiji, pa
pravijo: Če pojdejo kutarji in

dotični, ki niso zdrave pameti
demonstrirati na ulico, bomo pa
mi priredili protidemonstracijo.

Posledice?
Krvolitje!

Če bo vbit kak kutar, bodo re-
kli vsi, ki verjamejo v sv. očeta:
Mučenik je, gorak je šel v ne-
besa.

V nasprotnem slučaju bodo pa
rekli isti ljudje, da ga je vzel
h...č.

In to so ljudje, ki organizujejo
vero ljubezni do bližnjika.

Pač čudna je ta ljubezen do
bližnjega.

— Ruska vlada že steza svoje
roke po drugi žrtvi. Zdaj hoče
dobiti v pest Teofila Pavlaška.
Dolži ga, da je kot pismonoša
okradel pošto za 6380 rubljev v
Zahačevki.

Ker so se do danes še vse ob-
dolžitve ruske vlade skazale kot
navadna laž, ki niso imele druze-
ga namena kot dobiti revolucio-
narje v Rusijo, da jih tam na
kratko obesimo na višji ukaz, ne
verjamejo tudi v to obdolžitve.

Pavlaška, katerega so izvahali
pinkertonski detektivi, so zaprli.
Počakajmo obravnave in bomo na
čistem.

Pinkertonce poznamo dobro že
izza boja med rudarji, plavžarji
in delodajaleci na Zapadu.

Takrat smo se prepričali, da
gre med pinkertonce le človek, ki
je že parkrat sedel za železnim
omrežjem, ali pa človek, ki bi za
denar po krivem spravil tudi svo-
jega očeta, mater, sestro ali brata
na vešala.

Mc. Parland nam je še v spo-
minu. Počakajmo!

— Iz Franklina, Pa. poročajo,
da so zaprli Jožefa E. Sibleya,
republikanskega kandidata za
zvezni državni zbor v 28. okraju.
Po svoji lastni izpovedi je potro-
šil 32 tisoč dolarjev, da bi dobil
pri prvih volitvah nominacijo. Ž
njim so aretirali še tri druge
"znamenite" kapitalistične poli-
tikarje.

Obtožnica se glasi zavoljo zaro-
te! Seve bo vse zaspalo: obtožba,
pa zarota.

Ali ta sličica iz kapitalistične-
ga političnega življenja, mora
vplivati na možgane delavcev.

Zakaj je Silbey potrošil iz svo-
jega žepa 32 tisoč dolarjev, da bi
postal kandidat?

Mar iz ljubezni do ljudstva??
Delavci! Ste že kedaj čuli, da
je kteri socialistov potrošil tiso-
čake, da bi postal kandidat?

Ne, kaj sličnega se do danes
še ni izvršilo, pa se tudi ne bo
vprihodnje.

V socialistični stranki postav-
lja kandidate stranka, ne pa de-
nar.

— Stavka tesarjev v Ljubljani

na Kranjskem traja v polnem ob-
segu dalje. Značilno je, da kleri-
kalni list "Slovenec" tudi pri tej
priložnosti pušča v svet svoje
strupene pušice, ravno tako, ka-
kor je to delal ob času meščanske
gibanja mizarjev. Namen je oč-
vseljem pozdravil propad stave-
ke; tega veselja mu pa zavedni
tesarji ne bodo storili. Tesarji se
drže prav čvrsto in upati je, da
se gibanje zaključí z uspehom za
delavce. Izmed stavkujočih se do
sedaj ni pojavil še prav noben
stavkovak, pač pa se je posrečilo
tesarskemu mojstru Martinu pri-
vabiti tri delavce od nekod z Go-
renjskega, ki pa ne bodo zabelili
žgancev. Mi privoščimo gospodu
Martinu prav iz srca njegove go-
renjske stavkokaze, ker vemo, da
mu bodo napravili več škode, kot
pa koristi. Delavci pa bodo goto-
vo znali obračunati s svojimi ško-
dljivci. Zahteve tesarjev niso ni-
kakor pretirane in jih tesarstva
obrt v Ljubljani brez vsakih tež-
koč prenese, ker so delavci sami
toliko previdni, da ne zahtevajo
ničesar, kar bi ne bilo mogoče.

Do sprave bi bilo nemara že pri-
šlo, ako bi ne bil delal največjih
težkoč ravnatelj stavbinske druž-
be po imenu Pamer.

Mi želimo tesarjem obilo vspe-
ha in takojšnje zmage!

— Ameriška vlada bo najbrž
v najbližnji prihodnosti zahteva-
la, da se pomnoži mornarica.
Vzrok temu je iskati, ker je ame-
riška republika prevzela protekto-
rat nad afriško republiko Libe-
rijo.

Protektorat ne pomeni nič dru-
zega, da mora ameriška republi-
ka povečati svojo vojno silo, ker
zamorska republika nima denar-
ja za to.

Ameriški kapitalizem je rodil
ameriški imperializem. Imperia-
lizem pa potrebuje močno vojsko
na suhem in na morju.

— Japonska je anektirala Ko-
rejo. Podjarmila jo je, ne da bi
vprašala Koreance, so li zadovol-
ni z anektacijo.

Japonska se je res hitro nauči-
la, kako je treba podjarmiti tuje
države. Kmalu bo v kapitalistič-
ni kulturi in civilizaciji napredo-
vala tako daleč, da bo prekosila
ameriške politične graftarje.

— Tudi Rusija naroča topove.
Pri tvrdki Creuzot na Francos-
kem je naročila za \$1.450.000 to-
pov.

Nekateri državnozborski po-
slanci so silno ogorčeni, ker je
vlada naročil topove v inozemst-
vu.

Neumnost! Saj je vseeno, kje
vlada naroči topove. Vsako mori-
lo orodje je protikulturno.

Kdor je za pravo kulturo, ne
bo nikdar soglašal z vlado, če
zahteva novih topov.

— V Zichepan Marienberg o-
kraju na Saksonskem je izvoljen
poslancem sodrug Goehre. Dobil
je 13.686 glasov; torej 7000 več
kot oba nasprotna kandidata:
antisemit in svobodomislec.

Socializem se širi in raste pov-
sod.

— Mirovnemu kongresu, ki je
pred 14 dnom zboroval v Štokhol-
mu, je tudi italijanski ministri-
ski predsednik Luzzati poslal br-
zojaven pozdrav, v katerem je iz-
razil živahno željo, da bi se storil
koncil "oboroževalnim izgreedom".

Pred kratkim je angleški finan-
ni minister tožil, da se širi kuga
razspnosti in da je državam ra-
di brezmernih izdatkov za morna-
rico nemogoče izpolnjevati svoje
socialne politične dolžnosti. Po-
tem je napravil angleški mini-
sterski predsednik, ko je govoril
o novem mornariškem načrtu, po-
dobno opazko. Pozneje se je zve-
dela, da je italijanski kralj Vic-
tor Emanuel dejal francoskemu
politiku Bourgeois, da ne more
iti dalje tako kakor doslej —

"Oboroževalni izgrede je gotovo
prava beseda za blazno razsipan-
je državnega denarja v namene,
od katerih ne more imeti nardo-
no gospodarstvo nobene koristi.
Ampak kaj pomagajo vsi telegrami
in govori in mirovni kongresi,
dokler sedé v vseh parlamentih
meščanske večine, ki dovoljujejo
militarizmu vse kar zahteva? Z
lepimi besedami se ne opravi nič
zoper tako norost, ki se je polo-
tila vseh vlad in vseh meščanskih
strank. Buržoazija je menda za-
slutila, da se mora taka potrat-
nost končati s polomom, ampak
toliko poguma nima in ga nikdar
ne bo imela, da bi nastopila pro-
ti molohu.

— V Teharanu je kljub izjem-
nemu stanju ali pa prav radi nje-
ga zelo nemirno. Dne 7. avgusta
so bili v glav. mestu Perzije kr-
vavi poluilihi boji, pri katerih je
vojaštvo rabilo puške. Boj je
trajal do pozne noči; na obeh
straneh je bilo mnogo žrtev.

— Ločitev cerkve od države
hoče v jeseni predlagati Canale-
jasova vlada španski zbornici. Je
že tako, da bo Avstrija tudi na
tem polju zadnja.

SOCIALISTIČNE IN DRUGE VESTI.

— Srbski sodrugi v Chicagu
nameravajo v septembru ustano-
viti svoj list. Bravo, srbski so-
druzi! Le naprej!

— Socialistična stranka v Ze-
dinjenih državah ima danes 53.
375 dobrih članov, kateri so orga-
nizirani v 3200 krajevnih skupi-
nah.

— Socialistična uprava v Mil-
waukee je pred nekaj tedni pova-
bila zastopnike delavstva v mesto-
no zbornico na razgovor o načrtu
za dviganje (elevation) železniš-
kih tirov, kateri križajo nekatere
ulice in hudo ovirajo promet in
pešpot delavcev ki hodijo onod
na delo. Delavci so zadovoljni z
načrtom in želé, da se takoj pri-
čne z dviganjem tirov na mostove.
Za časa prejšnje kapitalistične u-
prave se v takem slučaju ni upra-
šalo za svet delavcev, pač pa sa-
mo velike "businessmane" in ka-
pitaliste.

— Zadnji teden je policaj v
Milwaukee aretirale neko krojači-
co, ki je na "štrajku in ktera je
nad drugo žensko zavpila: Skab!
Socialistični mestni pravdnik je
pa povedal policaju, da si naj
vendarle enkrat zapomni, da v
Milwaukee sedaj vladajo delavci
ne pa kapitalisti in da prvi ne
smatrajo za noben zločin, ako de-
lavec na štrajku ozmerja stavko-
kaza, kateri ga ovira v boju za
svoje pravice — in je dekle je-
dnostavno oprostil.

— Socialistično gibanje rapid-
no raste tudi v južni Afriki. Pov-
sod se dramati proleterijati, prav
povsod.

— Finski socialisti v Wauke-
ganu, Ill., so si postavili lastni
dom, kateri jih stane \$6000. Dom
obstoja iz večje dvorane za shode,
seje in gledališke predstave, sobe
za privatne zabave, čitalnice, knji-
žnice itd. Živelijo finski sodrugi!
Kje smo pa mi Slovenci in ostali
Jugoslovanci!

— Meksikanski revolucionarji
Vilarell, Magon in Rivera so iz-
puščeni iz zvezine ječe v Floren-
ci, Ariz., kjer so prav po nedolž-
nem prebili zadnjih 18 mesecev.
Odšli so v Californijo, kjer bodo
s peresom in besedo nadaljevali boj
proti krvoloku Diazu.

— Socialisti v Nemčiji so zopet
prijorili jeden državnozborski
mandat. Pri dopolnilnih volitvah
v okraju Camstatt-Ludvigsburg
je izvoljen z veliko večino sodr.
Kiel. V nemškem parlamentu je
sedaj 50 socialistov.

Na Grškem se je organizirala
socialistična stranka pod vplivom
in vodstvom profesorja P. E. Dra-
koulisa. Stranka ima bogat politi-
čni program. Najvažnejše zahteve
so: razoboroženje armade, splošna
in jednaka volilna pravica za mo-
ške in ženske, podržavljenje proiz-
vajalnih sredstev, večja plača in
krajši delavnik itd. Ustanovil se
je tudi socialistični dnevnik. To
je prvi pojav socializma na Grš-
kem. Povsod se giblje.

— Sledeče važne konvencije in
kongresi se vrše te dni: 21. t. m.
je odprtjen osmi mednarodni so-
cialistični kongres v Copenhagnu
na Danskem. Ameriko zastopa 8.
delegatov. V Bruslju, Belgija, je
pravkar zaključen jedenindvajseti
mednarodni kongres rudarjev.
Zborovalo je 150 delegatov. V
istem mestu zboruje te dni med-
narodni kongres Svobodne Misli,
kteremu predseduje Američanka
Mrs. K. T. Woolsey iz Covingtona,
Ky. — V Washingtonu, D. E., se
vrši šesti kongres esperantistov, ki
propagirajo za nov mednarodni je-
zik nazvan Esperanto.

Prva znaga premogarjev.

Mednarodni predsednik Lewis je bil sijajno poražen na konvenciji premogarjev v Indianapolisu, ktera se je končala 21. avg. Dobil je, kar je iskal. Zahvaliti se mora samo diplomatičnemu nastopu Mitchell-a, kateri je bil navzoč kod delegat, da ni tudi izlezal iz predsedniškega mesta. Illinoiški premogarji s svojimi distriktnimi uradniki, izvojevali so prvo zmago.

Konvencija je z veliko večino zaključila:

1. Štrajk premogarjev v Illinoisu — s sesalkarji, strojniki in kurilci mu vred — se odobri kot pravilen — kakor tudi vsi štrajki drugod ki se zdaj vrše.

2. Naložiti se ima posebni tedenski asessment \$1. na vse člane premogarske unije, kateri so na delu, za štrajkarski sklad.

3. Mednarodni izvrševalni odbor (Lewis) se ne sme vmešavati v štrajk illinoiških premogarjev, ako zadnji sprevidijo, da tako vmešavanje ali posredovanje škodi njih zahtevam. Dalje se imajo do prihodnje redne konvencije odpoklicati s polja vsi organizatorji, ktere je nastavlil predsednik Lewis.

4. Glasovnice od zadnjega splošnega glasovanja glede indiana-polskega kompromisa, od katerih šteje je Lewis preprečil, se imajo prešteti in rezultat glasovanja mora veljati kot končen in odločilen. (To pomeni, da je indiana-polska pogodba med Lewisom in operatorji pokopana.)

Iz tega je torej razvidno, da se morajo operatorji sedaj pogajati direktno s premogarji na podlagi peorijske lestvice, ako hočejo končati štrajk. Morajo ga pa končati na vsak način čimprej, kajti že primanjkuje premoga. Popolna zmaga premogarjev v Illinoisu je torej že skoro na vidiku.

Ker je še vedno 78.671 premogarjev na štrajku, mora biti redne podpore štrajkarjem vsak teden \$144.000. S posebnim tedenskim asessmentom se bo torej lahko shajalo. Po uradnem poročilu unije je položaj štrajkarjev sledeč:

Distrikt:	Na štrajku:	Tedenska podpora:
5. Penna . . .	10.000	\$20.000
12. Illinois . .	39.000	45.000
15. Colorado . .	1.503	6.500
14. Kansas . . .	8.000	20.000
21. Oklahoma . .	11.000	72.000
25. Missouri . . .	8.000	20.000
26. Nova Scotia .	1.158	5.000
Skupaj	78.671	\$144.000

Kdo je naš "Notranji Sovražnik"?

V državama Idaho in Montana divjali so zadnje dni velikanski gozdni požari. Nad 300 oseb je zgorelo, vpepeljenih je mnogo mest in naselbin, škoda znaša milione in milione dolarjev. Na ukaz zvezine vlade moralo je vojaštvo omenjenih držav na lice mesta gasiti ogenj. Ta menda jedina pametna odredba naše vla-

de, kar se tiče uporabe armade, nam daje spet nekaj misliti.

Čemu je armada? Sistem odgovarja: Zato, da nas čuva pred "zunanjim" in "notranjim sovražnikom."

Glede "zunanjih sovražnikov" smo delavec že davno na čistem. Mi pa ne poznamo teh "sovražnikov". Za nas je samo eden sovražnik: Kapitalizem, pa naj bo ameriški, avstrijski ali turški kapitalizem. Takozvane "zunanje sovražnike" imajo med sabo le kapitalisti in vladarji — kadar se gre namreč za važen plen, profit; drugače so si pa največji prijatelji. In pes-čuvaj plena ali profita je armada: nezavedni sinovi nezavedne proletarske mase.

A kdo je "notranji sovražnik"? Sistem nam zopet odgovarja: Nezaživeljenci! Vemo, da smo mi — delavec, zavedni proletarijat. In če dobro premislimo, spoznamo, da je danes armada bolj naperjena proti "notranjemu sovražniku" kakor pa "zunanjemu", kajti kapitalisti se bolj boje zavednega delavstva kot pa medsebojne konkurence v lovu za profitom in lastništvom.

Sistem torej hoče, da armada čaka na dva "sovražnika"; ne proizvaja ničesar, ne stori ničesar, kar bi bilo ljudem v korist, a ljudstvo pa plačuje ogromne stroške — meče denar v vodo — za vzdrževanje stoinsot tisoč teh profesijelnih postopačev.

Gorenja vest o gozdnem požaru pa potrjuje naše mnenje, da bi vojaštvo lahko storilo kaj koristnega za ljudstvo tudi v mejah današnjega sistema, ko že mora biti armada tukaj. Ali ni pametnejše in koristnejše, da gre do vojniki gasiti ogenj, omejiti povodenj itd. kakor da brusijo sablje in se vadijo v streljanju ter čakajo križem rok na klanje ljudi? Ali ni boljše in bolj človeško, da se vojniki bore proti sovražnim razdejavnim naravnim silam, ki so naš največji notranji sovražnik, kakor pa da gonijo in streljajo štrajkujoče delavce okrog tvornice in rudnikov?

Da! sovražne naravne sile so naš največji in jedini notranji sovražnik! A ta sovražnik ni samo v Ameriki; je ravno tako v Angliji, Franciji, v Egiptu, po cellem svetu — je sovražnik vsega človeštva.

Če bi bili danes mesto republikancev socialisti v Washingtonu, vpotreбили bi obstoječo armado tudi za kaj drugega, ne samo za gasenje gozdnih požarov. So večje in manjše reke, ktere ob hudem deževju in taljenju snega mnogokrat poplavijo bližnja mesta in polja. In vojniki, namesto, da lenarijo v vojašnicah in hodi-jo na strelne vaje, bi regulirali te reke, na najmodernejši način in tako onemogočili povodnji. Dalje so, zlasti na Zapadu, neizmerne planjave zapuščene zemlje, ki je lastnina ljudstva. Oni svet je danes mrtev vsled pomanjkanja vode; rodi samo kamen in pesek. Socialisti bi poslali tamkaj vojaštvo in tisoče drugih brezposlecev, kteri danes tvorijo rezervno armado kapitalizmu s pomočjo vodovodnih naprav iz bližnjih jezer, rek in morja spremenili bi peščene puščave v plodnosne kmetije, vrtove in gozde. Na drugi strani je zopet na tisoče in tisoče kvadratnih milj močvirnatih časa sveta, ki je ljudstvu ne samo brez koristi temveč tudi škodljiv, kajti proizvaja mnogostrane bolezni. Armada bi s pomočjo prekopov izsušila močvirja in zemlja bi postala vir neprecenljivega dobička.

Na Jugu je neke vrste komarj podoben mrčes, ki provzroča rmeno mrzlico. Vojaki, mesto da patrolirajo okrog fabrik in rudokopov in pobijajo štrajkarje bi morali s posebnimi aparati pobijati ta mrčes in s tem bi preprečili rmeno mrzlico, ki od leta do leta podavi na tisoče ljudi. Je še na stotine vrst drugega mrčesa, kteri pokončava poljske prideljke. Tudi ta mrčes bi armada uničevala.

Na ta način bi socialisti današnje barbarsko, destruktivno armado, ktere namen je, samo moriti ljudi in rušiti človeška bivališča, spremenili v konstruktivno, velekoristno in kulturno organizacijo. Kajti borila bi se jedino proti našemu jedinemu "notranjemu" sovražniku: človeštvu škod-

ljivim in destruktivnim izbruhom in izrodokom narave.

V bodoči — socialistični — družbi bo taka "armada". Ta bojovna ali obrambna organizacija, ali kkor se bo že imenovala, bo oborožena — ne s puškami sabljami in kanoni — z mnogovrstnimi aparati in instrumenti, o kakršnih se nam danes niti sanja ne, borilo se bo izključno proti sovražnim elementom narave, proti boleznim itd. in družba bo te svoje brambove za njih veliko delo tudi bogato nagradila. Boj človeka proti človeku bo prenehal, pričel bo boj človeka proti naravi.

In tedaj se začne še le prva civilizacija.

M — k.

Dopisi.

Kenosha, Wis.

Cenjeni sodrug!

Nedelja dne 28. avg. bo marsikateremu slovenskemu delavcu, ki se je vdeležil razvija zastave društva "Ilirija" štv. 38. S. N. P. Jednote, ostala v spominu.

Okoli jedne ure popoldne sta prikoralaka žensko društvo "Moška Zavednost" in "Sloga" S. N. P. J. iz Waukegan z godbo na čelu. Kmalu za njim so pričela prihajati druga slovenska, hrvatska in srbska društva.

Ob dveh pop. je brat Nace Radovan odprl slavnostno oficielno. Zastavo sta razvila častni praporščak in častna praporščakinja Ljilje Rabsel in njegova soproga.

Ko so se dekleta pripelpe svoj trak na zastavo, je o pomenu slavnosti govoril br. Jože Zavertnik, član društva "Francisco Ferrer" štv. 131. S. N. P. J. v Chicago. Po končanem govoru so se društva vzpostavila v vrste in odkorakala na ulico, odkoder so se po četrt urnem pohodu zopet vrnila v dvorano. Ob pol treh popoldne je pričel program.

K prvi točki "kapitalizem in delavec" je govoril Jože Zavertnik. Poslušalci so ga z burnim aplavdiranjem večkrat prekinili v govoru. Govornik je v kratkih besedah pojasnil, kaj je kapitalizem, kdo so delavec, potem je prešel v podrobnosti kapitalističnega sistema. Očrtal je ta sistem z dramatičnimi dokazi tako živo, da se je moral nehoče vsak poslušalec zgrazati nad ranami, ki jih provzroča v človeški družbi. Končal je pa agitatorično: klical je vse, ki delajo z rokami ali z umom, na agitatorično delo za vpropastenje kapitalizma.

Za njim so nastopili tamburaši in pevska zbor "Napredek" in "Balkan". Zvečer je posetil slavnost še nemški pevski zbor "Liederkranz".

Ali čas na taki slavnosti beži. Prvi so nas morali zapustiti sestre in bratje iz Waukegana. Imeli so naročen poseben vlak polnične železnice. V dvorani so se uvrstili za njih zastavo. Njih godba je zasvirala marzeljezo, in ob zvokih stare revolucionarne pesmi, ki obuja up na boljše čase v sreih vseh zatiranih in tlačanih, so odkorakali med splošnimi pozdravi v dolgi vrsti iz dvorane.

Pohoda po mestu se je vdeležilo približno petsto oseb. Slavnost je pa posetilo do osemsto oseb.

P.

OBČINSKE VOLITVE V NABREŽINI.

O teh volitvah prinašamo članek iz "Rd. Pr.", ki dokazuje jasno kot beli dan, koliko je kapitalističnim strankam za narodnost in vero, če je treba nastopiti proti delavcem in kmetom. Prinašamo ta članek, da bodete slov. am. delavec uvideli, da slovenski liberalci in klerikaleci izdajo narodnost in vero, če jim tako izdajstvo kaj nese. Ti hinavec očita jo socialistom, da so izdajalec naroda, da ljudstvu jemljejo vero.

Slov. delavec čitajte in sodite. Članek se glasi doslovno:

Zadnji teden so bile v Nabrežini občinske volitve, pri katerih je "zmagala" liberalna stranka s pomočjo klerikalne in italijanske nacionalne proti delavsko-kmečki listi. Te volitve so za politično moralo na Goriškem tako značilne, da jih je treba nekoliko opisati, dasi nam seveda prostor ne

dovoljuje, da bi približali vse važne in zanimive dogodke, ki bi jasno pokazali, da so enake volitve mogoče edino še na Gališkem in pa Ogrskem.

Naši kandidati so dobili 109, združeni nasprotniki pa 170. V Nabrežini sami smo mi dobili 100 glasov, nasprotniki pa 60. Vse ostale glasove so nabrali po okoliici s pomočjo vina in denarja. Pri volitvi je bilo uničenih več naših glasov, a živ krst ne ve, zakaj. V vseh treh razredih je torej izvoljenih 21 liberalcev in klerikalcev, ter trije italijanski nacionalci, na čelu jim je znani irredentist Faidutti.

Lahko se reče, da ni boj med liberalci in klerikaleci nikjer tako strupen, kakor na Goriškem. Spomniti se je treba le na zadnjo in predzadnje deželnozborske volitve, na razveljavljenje liberalnih mandatov, na nenaravne koalicije v deželnem zboru, na pisavo "Soče" in "Gorice". A glejte. Vsa ta nasprotja se razblinijo kakor pene v zraku, čim gre za boj proti delavstvu. Pes in mačka sta takoj najboljša prijatelja, ves liberalizem in klerikalizem se razlije v enotno blato, čim zadoni socialistična beseda.

Vendar ne bi bila vsa protinavarna zveza pomagala nasprotnikom, če bi se volitve pošteno vršile. Ampak pri teh volitvah ni zmagala nobena stranka, temveč skrajna korupcija, za katero naši dični nasprotniki lahko zahtevajo patent. Ne le, da se je za volitve pilo in jedlo, kolikor se je le moglo. V treh gostilnah v Nabrežini ni bilo treba štiri dni nič plačati ne za jed, ne za pijačo. Povrh pa je bilo še denarja, da se poveča čistost volitev. Pripoveduje se, da so nasprotniki potrosili tri tisoč kron, dočim je naša stranka opravila vsa agitacija z 20 kromami. Največ glasov so nasprotniki dobili z pooblastili; vsak njihov agitator je glasoval z dvema ali s tremi pooblastili. Neki vpokojeni žandar Metlikovič, ki sploh nima volilne pravice, je glasoval kar dvakrat.

Posebno poglavje pri teh volitvah se tiče žandarjev in sezanskega okrajnega glavarja. Ta gospod je častni občan nabrežinski in je tako pozabil na svojo dolžnost nepristranosti, da je vodil vso agitacijo za nasprotnike. Žandarji so postopali škandalozno in naravnost teroristično, posebno pred volilnim lokalom. Dočim se je naši stranki prepovedalo agitirati na trgu, so nasprotniki svobodno agitirali na stopnicah volilnega lokala, lahko so hodili noter in ven, menjavali volilcem listke in uganjali vsakovrstne sleparije. Protestirali smo proti taki pravici, pomagalo pa ni nič.

Ob 4. popoldne bi se bila morala zapreti vrata volilnega lokala. Ali ker so nasprotniki vedeli, da imajo še volilce zunaj, niso storili tega. Eden naš sodrugov je opozoril na to nepostavnost in zahteval, da se zapro vrata. Kaj se zgodi? Pristopil je žandar, nastvil mu bajonet in ga po sili odstranil. Ko so se potem vrata zaprla, so morali volilci čakati, da pridejo na vrsto. Eden naših volilcev je le za trenutek odstopil, da bi šel na stranišče, ker ga notri ni. Ko se je vrnil in hotel zopet vstopiti, ga je žandar zgrabil za prsi in pahnol proč.

Vse to se je vršilo sistematično in to pristranost opazujemo že nekaj časa. Odkar je sezanski glavar častni občan nabrežinski, je liberalni kliki dovoljeno vse. Noben protest ne pomaga, za vsako upravičeno zahtevo so v Sezani gluha ušesa in zdaj je že jasno, da se bo treba obrniti drugam, odkoder se bo morda sezanskemu paši dopovedalo, da je njegova prva dolžnost spoštovati in varovati zakon in deliti pravico vsem enako.

Ko so delavec ob 8. zvečer zvedeli rezultat volitev so spontano priredili velikansko demonstracijo z godbo na čelu. Udeležilo se je je staro in mlado, možki in ženske; vse je bilo razburjeno do skrajnosti, vse je hrupno protestiralo proti volilnim sleparijam in proti teorizmu kamoristov. Temu protestu pa se je pridružila glasna manifestacija za splošno volilno pravico za občno.

Pomembno je, da se niso žandarji pri demonstraciji niti zgeni-

li. Predobro so opazili, da bi bil njihov nastop v tem trenutku kakor olje v ogenj, kajti množica je bila nepopisno razburjena. Le neki pijani občinski odborniki je hujskal žandarje: Ustavite jih! Zakaj imate bajonete? itd. Mož bi bil pač rad videl, da bi bila krstila sleparijo. Nekemu drugemu obšč. odborniku se je očitalo, da se je jedlo in pilo za volitve; enično je odgovoril: Naj se je, saj boste plačali vi, ne pa mi! — Ta mož je že prej dejal, da pojde tistih 3000 kron, ki so jih razpisali za volitve, na občinske stroške.

Omeniti moramo le, da sta med izvoljenimi predsednik in podpredsednik klerikalnega društva in več takih korifej.

Tako so se torej končale te žalostne volitve. Nam so pa vendar rodile koristen nauk. Prvič so nam pokazale, da je velika večina v Nabrežini našega mnenja in če so liberalni gospodje hoteli zmagati, so se morali združiti s klerikaleci in italijanskimi nacionalisti ter pokupiti vse okoličanske glasove. Kdor še ni vedel so mu pa te volitve pokazale, koliko je vredno tišto frazerstvo o narodnosti in o veri, s katero slepe liberalci in klerikaleci ljudstvo. Nas hočejo razdruževati s temi zlaganimi frazami. Nam se očita kot smrten greh, če se hočemo združiti s sodelovalci družih narodov, ki so nam pravičini. Nič pa ne de, če se oni družijo z najhujšimi sovražniki našega naroda kakor s Favetijem in drugimi ter jih celo volijo v občinski odbor!

Ej, narodnjaški patroni Gabršček, Mandič, Rybar e tutti quanti. — Kje ste!? Zgovorni listi a la "Edinost", "Soča" itd. — Kje ste, da nimate besedico o teh volitvah? — Krasno narodnjaštvo! Pošteno narodnjaštvo!

Na Dunaju obstrinjajo italijansko univerzo, v Nabrežini paktirajo z italijanskimi kamoristi! Danes ustanovila Cahaia in tovariši Cirilmetodovo družbo, jutri podpirajo Lego Nazionale!

Ali Vas ni sram, narodnjakarska gospoda? Ali se še upate stopiti pred nas s svojim narodnjaštvom? Fej! Hinavec!

Vi pa delavec in kmetje, spoznavajte in združite se še tesneje pod našo zastavo, ki gre neustraheno dalje po svoji poti do novih bojev. Pogum — in zmaga bo Vaša!

KO PRIDE DO TEGA — — —

Pred nekaj tedni je bil v mestu Ft. Worth, Tex., lokalni štrajk Kapitalisti so po navadi najeli štrajkolomce in pozvali mestno policijo, da jih čuva. Pa kaj se je zgodilo? Nekaj povsem novega in strašnega za kapitaliste. Osem policajev se je — uprlo povelju in izjavilo, da se kratkoma ne-jejo vtikati v delavske boje.

To je bil krop za kapitaliste! Policaje so seveda suspendirali iz službe, kajti pri policiji danes še nečijo zavednih mož, to veste.

Drugi in še imenitnejši slučaj: V Columbusu, O., štrajkajo motor-mani in konduktorji cestne železnice že par tednov. Prišli so skabje. Župan Marshall je odredil, da morata na vsako karo dva policaja kot čuvaja skabov. A glej zlomka! Takoj na prvo povelje se je uprlo 38 policajev — da ne gredo na kare in da ne marajo biti "angelji varuhi" skabov. To je bilo 13. avgusta. Dva dni pozneje se je spet uprlo osem drugih policajev. Mestna vlada, ponižna dekla kapitalizma, je bila zbog tega naravno presenečena in naglo suspendala vse uporne policaje, da ne "pohujšajo" še ostalih.

Nič bolj značilnega za delavski boj v Ameriki. Zakaj se ne bi uprli policaji, kadar se jim nalaga na rame sramotni posel, razbijati štrajke? Saj policaji in vojniki so vendar rekrutirani iz proletarskega razreda in so ravno tako sužnji kapitalizma kakor ostali delavec. In ko pride do tega, da se tudi policaji in vojniki zavežejo tega razreda — ko pride do tega, da se služaj v Ft. Worthu in Columbusu ponovi v večji sili in pri vsakemu štrajku — kar mora na vsak način tudi priti — kaj pa potem? —

Čemu živeti samo zato, da se klavrno živi?

DELAVEC.

(Spisal Frank Furlan.)

"Koliko časa ste brez dela?"

ga je vprašal sodnik.

"Šest mesecev."

"Kje ste delali pred šestimi meseci?"

"V restavrantu sem pral kotle," je odgovoril obtoženec.

Obtoženec je bil Dalmatince. Povedal je, da je okoli šestdeset let star. Na videz je bil veliko starejši. Stal je v sodni dvorani; slika revščine in zapuščenosti. Obtožen je bil tatvine.

Poslušal sem dalje.

Na vprašanje je povedal, da je že trideset let v Ameriki. Da je skoro vedno delal po restavrantih in da je vsakrat, kadar je imel kaj prihranjenega, ali delo zgubil ali pa zbolel, tako, da je zdaj, ko ga je starost dohitela, brez denarja.

Revež se mi je smilil. Debele solze so mu kapale na častljivo sivo brado. Zdelo se mi je, kakor da vidim v njem sliko delaveca — mučenika. Nisem si mogel misliti, da bi mogel ta človek škodovati človeški družbi.

Predstavljal sem se samega sebe v njegovem položaju. Videl sem se starega, slabega, brez prijateljev v tujem svetu.

In kaj mislite, da je vkradel? Spal je zunaj na nekem pokopališču. Povedal je, da ni že tri dni nič jedel. Lačen je šel jutraj prositi za delo. Na stopnicah pred hišo nekega bogatina, je pustil pek štiri hlebe kruha. In ta starček je "ukradel" en hleb, da si potolaži lačni želodec.

Policaj ga je videl in aretiral. Obsojen je bil na šest mesecev zapora. Postava je zadoščena.

Ali mislite bratje, da je sedanja človeška družba — človeška?

Ali ste se videli ko boste vi petdeset, šestdeset ali sedemdeset?

Mislite li, da boste vedno mladi?

Mislite na sivolasga Dalmatince, ko bodete hoteli drugikrat govoriti zoper socialiste in vprašajte samega sebe, ako ni res, kar socialisti trdijo, da je narobe na tej zemlji?

Poučite se, kaj nam manjka, da nam ne bo treba imeti lakote trpeh starčkov na tej živeži bogati in vsega polni zemlji.

Morebiti boste uvideli, da ni vse prav?

Listu v podporo.

Andrej Mihalič 50 ct.

Kenosha, Wis. Ker je socializem edina rešitev za delavce \$25.

TAJNIKI SOCIALISTIČNIH KLUBOV POZOR!

Vse tajnike slov. soc. klubov se tem potom obvešča, naj v bodoče pošiljajo vsa pisma tičoča se slov. soc. organizacije v Ameriki na sledeči naslov:

JOHN PETRIČ, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSEM DELNIČARJEM JUGOSLOVANSKE DELAVSKE TISKOVNE DRUŽBE.

Direktorij je sklenil na zadnji seji, da se pozovejo vsi delničarji ki imajo delnice, da pošljejo svoje delnice radi kontrole na upravništvo "Proletarca". Istotako pozivlje direktorij vse tiste, ki so morda plačali delnice, pa jih niso dobili, da pismeno obvestijo o tem upravništvo "Proletarca."

Ta razglas je veljaven za devetdeset dni od tistega dne, ko se je razglasil. Po 90 dneh se bodo razdale delnice B. vsem tistim, ki so plačali delnice in upoštevali ta razglas.

Po 90 dneh se bodo vse druge delnice preklicale neveljavnim. Veljavne bodo le delnice B.

Vse delnice morajo biti vposlane do dne 9. nov. 1910

Delničarji vpoštevajte ta razglas, da se kasnejše ne bo nihče izgovarjal, da ni vedel za ta odlok direktorija, če bo trpel škodo. Direktorij.

SIOVENCI V SYGAN, PA. IN OKOLICI POZOR.

Vsem, ki se hočejo vpisati v slov. soc. klub št. 19. naznanjam, da se vrše seje vsako tretjo nedeljo v mesecu. Začetek je ob 2. uri popoldne.

Na delavski praznik (Labor day) dne 5. sept. priredi klub veliko veselico s shodom. Na shodu bo govoril sodr. Jože Zavertnik, st. iz Chicago. Vspored priobčimo kasneje.

Za socializem

Louis Glaser, tajnik.

SOCIALISTOM — NEZADRU- GARJEM.

Danes je težko dobiti socialista, ki v se zaveda, da socializem ni politični, marveč gospodarski nauk, da ne bi bil za snovanje zadrug, kjerkoli in kadar koli so razmere ugodne za ustanovitev zadrug, ki imajo namen ojačati gospodarsko produktivne sile, v zadrugarjih samih pa uveljaviti socialistične nauke.

Vsaka zadruga, v kateri so proizvajalna sredstva skupna last, in ki postavlja svoje produkte skupno na trg, večinoma na nezavedne in brezbrizne delavce. Brezbrizni delavec prične umevati, da je bolje in pametneje, če so proizvajalna sredstva skupna last, kot da jih lastuje posamezni kapitalist.

Dokler delavec hodi delati v tvornici, v kateri je vse lastnina kapitalista, bo vedno siromak. Gospodarsko je vedno odvisen od kapitalista. Njegov suženj je. Kedar se mu zljubi, ga vrže na cesto.

Ako delavec zahteva in zahteva večjo plačo ali znižanje delavnika, že mora drugi dan trkati na solidarnost svojih tovarišev, ki se delajo. Dokler je delavci v tvornici, ki je last kapitalista, je mogoče prihraniti majhno svotico, ki jo je zopet nesel na banko kapitalistu. Kapitalist mu je res obrestoval svoto. Seveda v taki meri, da je delavec dobil mleko, kapitalist pa smetano. Ob času stavke pa že prve tedne poidejo prihranki. In ko delavec prične delati po stavki je v istih gospodarskih razmerah, kot je bil pred tremi ali štirimi leti, ko je tudi stavkal. To velja le za slučaj, če je stavka končana z zmago delavcev. V slučaju, da so pa delavci izgubili stavko, so pa v slabšem gospodarskem položaju, kot so bili pred tremi ali štirimi leti.

Sodrug v Evropi, odkoder prihajamo tudi mi, in od koder smo prinesli socialistične nauke tudi s seboj, so to že videli pred tridesetimi leti. Seveda ne na Slovenskem, ker so bili takrat socialisti še redki. Tam niso zamogli zadrugištvu posvetiti toliko pozornosti, kot bi bilo potrebno, ker so poleg zadrugištva imeli rešiti še mnogo drugih važnih vprašanj, pa menda tudi talentov niso imeli, ki bi zadrugištvu študirali z vso paznostjo in marljivostjo.

Pred tridesetimi leti nismo imeli na Slovenskem še strokovnih društev, dasi so drugi narodi že imeli strokovno in zadrugno organizacijo. Edino strokovno društvo so imeli tiskarji in črkostavci. Socialisti so bili organizirani le v izobraževalnih društvih. Še slov. rudarji so bili dolgo organizirani v tej starokopitni organizaciji, ko so železničarji že imeli svojo strokovno organizacijo. To je tudi vzrok, da so na Slovenskem prihli kasneje kot drugod ustanavljati konsumna društva in produktivne zadruge.

Kakšna moč in sila ste v dobri zadrugi organizaciji je pokazala najboljša stavka v Belgiji za splošno, enako in direktno volilno pravo.

Delavci v Belgiji so s splošno stavko izvojevali enako, direktno in splošno volilno pravo, ker so bili izvrstno organizirani zadrugi. Imeli so svoja konsumna društva in produktivne zadruge.

To ni priznala le boržazija, marveč socialisti vseh narodov.

Ko se je v Avstriji bila bitka za splošno, enako in direktno volilno pravo, so sodrug na strankarskih zborih prihajali in predlagali splošno stavko za izvojevanje volilnega prava. Ali sodrug, ki so že skoraj osiveli v stranki, so rekli: Non possumus. (Ne moremo). Avstrija ni Belgija. V Avstriji nimamo zadrugne organizacije. Splošna stavka bi bila fiasco za stranko, vlada se bo prepričala, da je previsoko cenila našo moč in s tem bomo porinili vprašanje splošnega volilnega prava zopet za eno desetletje nazaj.

Avstrijski delavci so izvojevali splošno volilno pravo. Ali ne s splošno stavko. Bili so gospodarsko prebiki, da bi rabili takšno orožje. Šli so na ulice. Demonstrirali so. Ali te demonstracije so rodile za posameznike ogromne žrtve. Na stotine sodrugov so obodili v težko ječo, marsikdo je

pa padel na ulici, ker ga je zadela groglja iz vojaške puške, ali ga je pa policaj z nabrušeno sabljo vsekal preko glave. V tem boju so trpeli posamezniki, vlada se je pa morala konečno vendar udati in delavcem priznati splošno, enako in direktno volilno pravo.

Ako bi pa bila v Avstriji takrat zadruga organizacija na isti stopinji kot je danes bi ne bilo potrebno, da bi posamezniki doprinali žrtve.

Iz tega sledi, da se morajo delavci organizirati v vseh strokah. Na vsakem polju morajo zagrabiti kapitalizem, najkrepkejša ga pa morajo prijeti na gospodarskem, ako hočejo zmagovati brez krvolilja žrtve.

Ako delavci, sploh socialisti ne zvršimo tega, smo podobni liberalcem in klerikalcem v stari domovini, ki se bojujejo za slovenske ulične napise, pri tem pa mirno gledajo, kako kapitalizem davi slovenski narod, ki je v ogromni večini narod proletareev. Ako se šovinistične liberalne in klerikalne zahteve res uresničijo nekega lepega dne, bomo v Ljubljani, morda tudi v Trstu ali Celju, imeli same slovenske napise. Ali slovenskega naroda ne bo, ki bi jih umel čitati, ker je zbežal v Ameriko, ali pa doma umrl vsled lakote, ker so liberalci in klerikalci imeli za svojo prvo zadačo le politiko, gospodarstvo so pa potisnili v kot.

Marsikdo bo rekel: Ulični napisi, vendar niso socializem. Priznam, da niso, ali če bomo redno kazali socializem v taki daljavi, kot klerikalci in liberalci slov. ulične napise; pa nič zvršili, da so delavci tudi gospodarsko močni, bomo imeli nekega dne socializem: za pest delavcev, ki bodo opravljali delo pri strojih — ki jih znameniti elektrotehnik Tesla imenuje elektročloveka, — ki so pa vabili zadnjega kapitalista, ker so uvideli, da je boljše, če pogine eden, mesto petih ljudi.

Socialisti povsod, in sploh vsak socialist priporoča, da naj delavci izvojujejo politično moč z glasovnico. Ali s to priporočbo ne sugestira noben socialist, da bo socializem prišel le z glasovnico in da se delavcem ni treba organizirati gospodarsko.

Zaveden socialist vé, da nam kapitalisti milostno dovolijo glasovnico, dokler jim ni nevarna. Ako je pa glasovnica postala v pitalisti po svojih neumnih hlap-rokah siromakov smrtno orožje za kapitalizem, tedaj bodo že kakih določili v postavodajnih zborih, da siromaki, delavci ne smejo voliti.

Mar naj se pauper, obubošan delavec upre tej kapitalistični odredbi? Ali naj gre na ulico in gradi barikade?

No, če bomo siromaki zvršili kaj sličenega, bodo že hlapci kapitalistov preskrbljeni z najboljšim razruševalnim in morilnim orodjem poskrbeli, da ne bo na ulici barikad in za barikadami siromakov.

V Meksiki ne gre za socializem, pa tudi ne v južnih državah ameriške republike. V Meksiki so Diaz, njegova klika in ameriški kapitalisti dobro razumeli, kako je treba vzeti siromaku glasovnico v republiki. V južnih državah ameriške republike so pa potomci nekdanjih sužnjedžrcev zvršili isto napram črncem, ker so siromaki.

Neumnost in nelogično je, če se kdo spodtika nad tem, ker je v zadrugištvu izšel prvi članek v "Glasilu" in ker se o splošnem zadrugištvu (debata je bila le o zadrugi tiskarni) ni razpravljalo na jugoslov. soc. kongresu.

Vsak socialist mora o vsakem važnem vprašanju ki posega globoko v gospodarstvo delavcev povedati svoje mnenje. Vsako tako vprašanje mora soditi trezno, pa naj ga sproži, kdor hoče.

Prvi jugoslov. soc. kongres se pa ni mogel baviti s tem vprašanjem, ker mu ni dostajalo časa zato, in ker so drugi socialistični zbori že to vprašanje premleli skozinsko. Jugosl. soc. kongres bi v tem oziru lahko capljal za drugimi soc. zbori in potrdil, kar so sklenili že drugi.

Tisti, ki ne verjamejo, priporočam, da čitajo knjige in brošure, ki so jih izdali socialisti dru-

gih narodov. Škodilo ne bo nikomur.

Kritičarjem zadrugištva pa priporočam, da je boljše, da kritizirajo podrobne načrte o zadrugištvu, kot da zadrugištvu v splošnem obsojajo na vešala.

Vsakdo se lahko zmoti, kedar izdela potreben načrt. Pa tudi vsakdo bo hvaležen, če ga kdo opozori na zmoti.

Kritizirati v splošnem, pa za stavki postavljati vprašaje, in povedati nič pozitivnega, pa pomeni: ne razumeti vprašanja, o katerem piše kritičar.

J. Z.

STE ŽE POSTALI DRŽAVLJANI?

Če se niste, je najbolje, da si takoj nabavite knjižico v slovenskem jeziku: "Naturalizacijski zakon" — poljudno raztolmačen za vsakega.

Knjižica stane samo 12 ct. in se jo naroči pri sodr. John Petriču 2708 So. Lawndale Ave., Chicago.

Alarm.

V mnogih krajih Združenih držav je ljudstvo zelo razburjeno zaradi izvanredne velike umrljivosti, ki jih povzročajo bolezni v drobavju. Naš namen pa je, Vam dokazati, kako neobhodno potrebno je imeti pri rokah zanesljiv pripomoček, ki se ga zamore rabiti takoj, ko se kažejo prvi znaki bolezni v drobavju in prebavljanju. Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino je to zdravilo. Uporabljajte isto v vseh boleznih želodca kot prvo zdravilo. Ono najhitreje izčisti kri od vseh ne-zdravih snovij in ob istem času

oči čeli prebavni sistem, ga dovede do naravne delavnosti ter daje celemu životu udobnost. — Vsaka zamuda v takih slučajih bi znala biti zelo opasna za Vas. Smatrajte vsaki nered svojega drobavja kot resno bolezen in rabite takoj Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino. To bo pomagalo. — V lekarnah: Jos. Triner, 1333—1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

Najpripravnější in najcenejša parobrodna črta za Slovence in Hrvatce.

Regularna vožnja med New-Yorkom, Trstom in Reko.

Brzi pošni in novi parobrodi na dva vikaja:

Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceania

Druge nove parnike, ki bodo vozili 19 milj na uro, gradijo.—Parniki odplujejo iz New Yorka ob sredih ob 1 popoldan in iz Trsta ob sobotih ob 2 popoldan proti New Yorku.—Vsi parniki imajo brezlični brzojav, električno razsvetljavo in so moderno urejeni.—Hrana je domača. — Mornariji in zdravnik govorijo slovensko in hrvatsko.

Za nadalnje informacije, cene in vozne listke obrnite se na naše zastopnike ali pa na:

PHELPS BROS. & CO.
Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York.

PRVA SLOVENSKA

Vinarna in Gostilna

v Kaliforniji,

kjer se toči dobra vina in importirano pilsensko pivo. Prodaja vina na galone in na drobno.

Ant. Schnabl,

cor. Trumbull ave. in 26. Str., Chicago, Ill

Slovenci v Johnstown, Pa.

na veselico, ki jo priredita Slovenska Soc. Kluba v Conemaugh in Johnstown v soboto dne 3. septembra t. l., v Hrvatski Dvorani na sedmi cesti, V JOHNSTOWNU, PA.

Na veselici sodeluje tudi slov. pevsko društvo Bled iz Conemaugh. Iz Chicago pride sodr. Jože Zavertnik. Govorilbo o točki: **Kapitalizem in delavci.**

Vstopnina je dolar za moške. Dame so proste vstopnine. Pivo prosto, pa tudi za dober prigrizek bo skrbel veselilni odbor.

Vsak delavec, kdor se zanima, zakaj mora trdo delati za lenuhe milijonarje, bo gotovo posetil veselico, da čuje predavanje sodr. Zavertnika.

K obilni vdeležbi vabi

ODBOR.

Socialisti Pozor!

v nedeljo, dne 18. septembra t. l. bo v

RIVERWIEV

VELIK SKUPEN SOCIALIZISTIČEN PIKNIK

Na Pikniku bodo govorili E. V. Debs, V. Berger in drugi znameniti govorniki.

Čisti dobiček tega piknika je namenjen soc. organizacijam vseh narodnosti, ki se tega piknika udeležijo. Ustopnice se dobe v upravnistvu "Proletarca", 1830 So. Centre Ave.

SLOVINCI V SYGAN, PA., IN OKOLICI!

Dne 5. sept. (Labor Day)

— priredi —

Slov. Soc. Klub, št. 19

Veliko Veselico in Shod

Začetek točno ob dveh popoldne.

Na dnevnem redu je: Kapitalizem in delavci. Poročal bo sodr. Jože Zavertnik iz Chicago.

Na veselici bo svirala četvoroglasna česka godba z Bower Hill. Vstopnina 25c za moške, dame so proste vstopnine.

Za vsestransko potrebo bo skrbel veselilni odbor.

Slovenci in Slovanke prihitite na shod in veselico. Ne zamudite krasne prilike in pridite poslušati govornika delavca, ki Vam bo v lahko umljivi besedi razložil, zakaj so delavci, da se otresajo kapitalističnega hlapčstva. Povedal Vam bo, kaj je kapitalizem in česar imajo pričakovati delavci od kapitalizma.

NAJBOLJŠA KUHINJA!

Billiards, Pool Table, Prenosišča za potnike.

Jedi pripravljene po domače.

Odprto po dnevi in po noči.

P. Perič, 1412 W. 18. St., Chicago, Ill.

Najlepša in najboljša obleka Vas velja najmanj v

Največja izbira klobukov. **LAWDALE CLOTHING HOUSE** S.W. Corner 26th & Central Park Ave.

RUDOLPH LAYER

LASTNIK

Obleke po mere naša posebnost.

Slovenec in Hrvatom priporočam svoje moderno brivnico.

FRANK ZORNJAK,

1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Importiran starokrajski tobak vsake vrste

za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,

1225 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR! POZOR!

IG. KUŠLIAN

GOSTILNICA

229-1st Ave.,

Milwaukee, Wis.

Ima najbolje pijače in vedno pripravljen prigrizek, po zmernih cenah. — Lokalni in potujoči rojaki — dobrodošli!

Sodrug! Priporočaj te hrvatskim delavcem "Radničko Stražo!"

I. STRAUB URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill.

Ima večjo zalogo ur, verižne, potnikov in drugih dragotin. Izvrtne so vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni.

Obiščite ga!

Društvene regalije, kape, prekoramnice, bandera itd.

za slovenska društva najboljše preskrbi

Emil Bachman

1719 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Slovenec in Hrvatom!

namenjamo, da izdelujemo raznovrstne

obleke, po najnovšem kroju. Unikatno delo; trpežno in tišne. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spa.

deli v delokrog oprave — oblek. Pridite in ogledajte si našo izlobo. Z vsem spoštovanjem

1853-55 Blue Island Ave.

Chicago, Ill.

NE ZAMUDITE

prilike, kedar ste doma ali pa na počitnicah. Dajte fotografi sebe ali pa družino. Mogoče je edini slučaj, da ste vsi skupaj. Ne zamudite prilike in zglasite se pri

dobropoznanemu fotografu, ki izdeluje vsakovrstne slike: otroke, družine, skupine, ženitve in društvene skupine.

Fotografira tudi zvečer po naročilu.

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

NA VOGALU 14. PLACH.

TELEFON CANAL 287.

USTANOVLJENO 1888.

Izdelujemo obleke po meri po \$20, \$22, \$25.

Prodajemo gotove obleke po \$10, \$12, \$14, \$15.

Imamo veliko zalogo modernih klobukov v najraznovrstnih bojah.

V zalogi imamo tudi veliko zalogo srajc, krav, jank, spodnjih hlač, opank, i. t. d.

Za mnogobrojna naročila se priporoča **JURI MAMEK,**

PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE **JURI MAMEK,**

1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

Zdravljenje mož v 5 dneh

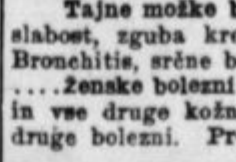
brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicoceci, Strieturi. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčne nezmožnosti, vodenico in boleznit tidoših se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim ozdravim vsakega.

Za nevarno zdravljenje ni treba plačati — le za uspešno. Ozdravim pozitivno žilodolne bolezni, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupljenje in zguba vode. Pljuča, naduho, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo. ... Ženske bolezni v osadju, beli tok in druge zdravim za stalno. — Zastrupljenje in vse druge kožne bolezni kakor prište, ture, garje, otekline. — Močni tok in druge bolezni. Prebšče in svetuje zastoj. Govorimo slovensko.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST. CHICAGO

between Randolph and Lake Sts.

Urađuje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1406

Jako važno vprašanje?

"Ali sem že poslal zaostalo naročnino na "Proletarca"?"

Še ne! —

ZAPISNIK

I. Jugoslovanskega socialističnega kongresa v Ameriki.

ktei se je vršil dne 3. in 4. julija 1910 v Narodni dvorani, 1802 So. Center Ave., Chicago, Ill.

(Tretja seja 4. julija
zjutraj ob 8. uri)
Sodrug B. R. Savič poroča

III. O stališču ameriškega jugosl. soc. gibanja napram jugoslovanski soc. demokraciji v Evropi.

V daljšem govoru razvija važnost kongresa v Ljubljani, Belgradu in Sofiji, pa prepušča navzoče, da je treba ustvariti med ameriški in evropski jugosl. socialisti trden most v literalnem, kulturnem in gospodarskem oziru; kajti mi smo sestavni del gibanja tamkaj.

K svojemu referatu predloži tozadevno resolucijo, ki se sprejme s širanjem IV. točke, kjer se glasi, da se obsoja ono takozvano "socialistično časopisje," ki valed nepoznavanja nevarnosti, ki preti jugosl. narodom, nastopa proti jugosl. soc. demokraciji, da tako omalovaži in diskreditira nje revolucionarni boj.

Ker se IV. originalna točka črta, se postavi V. za nadomestitev IV.

(Tozadevna resolucija je bila že priobčena v "Proletarcu.")

K referatu B. R. Saviča se o glasi sodr. M. Glumac. On pravi, da se nacionalno potlačeni narod ne more razvijati ne gospodarsko ne politično — socialistično. Temu dokaz je Poljska, Indija, Congo.

Socialna demokracija po celem svetu se bojuje proti osvojevalni politiki. Tudi učitelji socialističnih nauk so se borili za enakopravnost Nemčije.

Sodr. Popović: Naše gibanje služi najprvo namenu, da pomagamo socialističnemu gibanju v Ameriki.

Sodr. Bratkovič: Da v Poljski ni razvit socializem tako, kot bi bilo želeli ni kriva nacionalna potlačitost ampak klerikalizem.

Sodr. Ekonomoff: Potrebno je, da delamo skupno za soc. gibanje v Ameriki.

Sodr. Zlodi: "Živela internacionala!"

Sodrug Zlemberger: Jaz ne držim Poljake za nič manj pa tudi nič več zavedne, kot so ljudje ostale narodnosti.

Kar je treba, je le medsebojna podpora. Kdor zna več, naj drugu pomaga.

Sodr. Zikič: Ni se nam potreba vglablja v težnje soc. dem. napram narodnosti. Vsak od nas je prepričan, da stojimo na stališču narodne neovisnosti.

Sodr. Glumac: Gotovo je, vsak narod naj dela za sebe, druži naj se v organizacije dalavstva proti amer. kapitalizmu.

Sodr. Popović: Misel Savičevega govora je ta, kakor ga razumem, da se čimbolj dela za nacionalno osvobodjenje.

Sodr. Zlodi: Doli z narodnimi mejami!

Sodr. Zavertnik. Nam ni mogoče danes odločiti, kaj bo dobro za bodočnost. Odločujejo moment, s katerimi bo treba računati. Računati imamo s tistim, kar bo narodna in soc. dolžnost. Jugosl. narodom je treba ucepiti zavest.

Nedeljković Jovo: "In druga neumna uprašanja."

Konečno pravi sodr. B. R. Savič v zaključnem govoru spomni se na opazko sodr. Popoviča:

Soc. demokracija ne dela na to, da vodi boj proti sili, ki hoče potlačiti Balkan; nje delo je le organizirati proletarijat, da bo zmogel za boj proti kapitalizmu, ki izkorišča ljudi, ki tam žive.

Nato poroča sodrug Jože Zavertnik k

IV. točki: O ustroju pravil za jugosl. soc. Zvezo.

Ker se je že vsprejela po sodr. Glumacu predložena izjava v celoti, pravi sodr. Zavertnik — je referat o ustroju pravil nepotreben.

Zato čita izjavo in pravila.

Po prečitavanju ustave, ki se sprejme soglasno kakor je čitana, se prične razprava glede stališča o centralizaciji odnosno avtonomiji.

Sodr. M. Glumac: Jaz sem bil prvotno glede centralizacije s poročilom v večini, t. j. za centralizacijo; vidim pa, da je mnenje po večini drugače, vsled tega bi se pridružil drugemu poročilu v manjšini, ki je za nekako avtonomijo; v koliko naj bi bila avtonomna, to bo treba določiti.

Sodr. Fr. Petrič: Slovenske organizacije se ne morejo sprijazniti z avtonomno upravo. Treba je najti avtonomno pot. Naša organizacija je sklenila, da ne glasujemo za centralno upravo v smislu uporabi, ki ga je izdelal pripravljalni odbor. Tukaj smo sprejeli nekaj točk, ktere sem želel predložiti kongr., ker pa sodr. Glumac sedaj sam spreminja stališče o poročilu, se tudi slovenske organizacije pridružujejo tistemu koraku, ki se bo v tem oziru tukaj završil. Zato ne čitam teh točk. Jaz sem mnenja, da mora vsaka narodna skupina delati v svojem delokrogu, ktere ga pozna. Podpira se lahko vsacega, toda najprvo mora začeti delo sam.

Govore še B. R. Savič, Bešenič in Zikič.

Sodr. Zavertnik: Kot referent k ustroju pravil za Jugosl. soc. Zvezo pozivljam predgovornike na red. Jaz sem prevzel poročilo in se ne morem ozirati, kaj mislijo predgovorniki o tem poročilu; bo li zveza centralistična ali avtonomna, to boste lahko razpravljali pri točki, ki to določa. Sedaj začnem s čitanjem pravil točko za točko.

Sodr. Glumac: Pravilno!

Pri točki V. pravil se glede imen lokalnih organizacij uname večja debata, ktere se udeležijo Zikič, Bešenič, J. Petrič, V. Šantek, Joe Bratkovič in M. Hegji. Sklene se pa, da se vsa društva nazivljajo Jugoslovanske socialistične organizacije, ki naj imajo svoje tekoče številke po vrsti z datumom ustanove.

Nato se prečitajo sledeči telegrami in korespondenca:

McKees Port, Pa. Zdravo da ste boreci za slobodu, živijo vjestno radništvo samo neustrašeno napred za revolucionarni socializem.

Častitamo rednemu kongresu, želimo uspeh v radu živela bodočnost za socialnu revolucijo. K. E. Culović. Mitič, Zdravković, Korade.

E. Pittsburg, Pa. 7.—4. 1910. Dober uspeh na radu za što bolj budućnost. Svi juh proletarea a napose Jugoslavenski. Žele drugovi Kirin, Djetelje.

E. Pittsburg, Pa. 7.—4. 1910. Z izleta pozdrav prvemu Jugosl. soc. kongresu u sedinjenjor borbi radničkoj je oslobodjenje. Samo napred pojacano snagom. Soc. misli za medju Jugosl. radništvom za uspeh Vašemu radu pjevamo marsaljezu. Drugovi iz E. Pittsburga.

Youngston, O. Pratimo vas, u duhu želeči vam dobar uspeh. Uradu drugarski vam pozdrav. Jos. Filpan, Jugosl. soc. udr.

Chisholm, Minn. Želim najbolje uspehe kongresu. Vaši Chisholmski drugovi. Mihovil Pleše.

(Dopisnica) Sodrug, v zgodovinskem trenutku, ko mednarodni socialisti postavljajo vogelni kamen na prvem Jugosl. soc. kongresu v prid in dobiti zaslužnje delavce človekoljubja in u-stajenja moje najiskrenejše častitke za Emancipacijo. Šavs.

(Pismo) Prvom Jugosl. soc. zboru v Chicago, Ill. Radite trezno, vječajte na korist in veselje proletarskog članstva koje budno, koje paj spava. Trgnite ga iz dubokog sna. Stvarjajte oružje napunjeno na prahom ne olovom, nego znanjem i prosvjetom, koja će razbiti boržuaske oblake, iz kojih vječito leđ (tuča) udara.

U to ime kličemo: srijetan uspeh prvom Jugosl. soc. zboru.

Živili delegatce. Živila Jugoslovanska solidarnost.

Allegheny 7.—4.—10 Ivan Krumerac, pekarski radnik.

Zaključek tretje seje.

ČETRTA SEJA.

(4. julija ob 2. uri popoldne.)

Sodr. Zavertnik nadaljuje s čitanjem pravil.

Pri 6. točki, to je točka, ki določa Zvezi centralno upravo, se odpre razprava in debata glede avtonomije. Debat se udeležijo Zikič, Šantek, Bešenič, J. Petrič, J. Bratkovič, Katarina Strahota, Cuculj, D. Popović, B. R. Savič, Glumac, Lukešič in Zlemberger.

Sodruginja Katarina Strahota je za centralistično upravo. Pravi, da vidi v bodoči zvezi pomočnico tistim Jugosl. narodom, ki so majhni in potrebujejo pomoči, da se organizirajo.

Sodr. Zavertnik pravi, da se jim bo že pomagalo, da se pa ne sme na tak način smatrati podpore, ker te potrebuje vsak narod pred vsem zase. Če bo mogoče, se bo po možnosti pomagalo, če bodo to dopuščale razmere. Pred vsem je dolžnost in pravičnost, da si narodne skupine same ustvarijo organizacijo. Z neumestnimi podporami bi se k večjem podpiralo kake ljudi, ki imajo namen, izkorističati Zvezo.

Konečno se na predlog sodr. Glumaca formulira točka, ki določa, da stoji bodoča zveza na avtonomnem-legislativnem in centralnim-eksekutivnem stališču.

V ta namen si vsaka narodna organizacija voli skupno pet članov za svoj narodni odbor, iz med teh petih pa se volijo potem trije v odbor Zveze.

Volitve za ta odbor morajo biti gotove najkasneje v teku šestih tednov potem, ko so razpisane. Volitve so splošne. Kakor hitro ima tajnik pripravljalnega odbora za poziv Jugosl. soc. kongresa rezultat volitev v rokah, se glav. odbor Zveze konstituirati in začne s poslom; isti čas preneha delo pripravljalnega odbora.

Dodatni sprejeti predlogi k pravilom:

V slučaju, da se je godila komu krivica, a ni dobil zadoščenja pri razsojevalnem odboru, se zamore dotičnik obrniti na gl. odbor, najvišji je kongres. (Predlog sodr. A. Lukešiča)

Pravila se spreminjajo le na kongresu in potem splošnega glasovanja, če to zahteva ena tretjina organizacij. (Predlog A. Lukešiča.)

Član, ki pride iz domovine in se izkaže, da je plačal strankine prispevke, se ga sprejme v organizacijo, ne da plača kako pristojbino za to. (Predlog sodr. B. Zikiča.)

Uredniki vseh listov, spadajoči Zvezi imajo pravico prisustvovati sejam avtonomnih in eksekutivnih odborov. Pravico imajo udeleževati se debat in dajati nasvete. Nimajo pa pravice glasovanja. (Predlog sodr. B. R. Saviča.)

Na kongresu sprejeta pravila se imajo takoj po ureditvi objaviti v listih in dati na splošno glasovanje. (Predlog A. Lukešiča.)

Kongres.

Kongres se ima vršiti vsake dve leti v mesecu juliju, to je vedno po zborovanju skupne soc. stranke v Ameriki. (Predlog sodr. J. Bratkoviča.)

Prihodnji kongres se vrši v Milwaukee, Wis. Vendar je treba dati prej to na splošno glasovanje. (Predlog sodr. Bratkoviča.)

Ker je s tem poročilo o pravih izčrpano, prečita poročevalec resolucijo glede tiska. (Pravila in resolucija je bilo že priobčeno v "Proletarcu" in dano na glasovanje.)

Preide se k IV. točki dnevnega reda

V. O poročilu zadrugne tiskarne, poroča sodr. Štefan Zlodi.

Pravi, da sta tu že dva obstoječa lista, oba pa se morata pustiti izkorističati po kapitalističnih podjetjih in to le vsled gospodarske raztresenosti. Že samo to bi bil vzrok, da se zanimamo za skupno tiskarno.

V daljšem pojasnjevanju poda nekaj primer, ktere podpre s številkami, kako bi izgledala zadrugna tiskarna.

Konečno predloži sledečo resolu-

cijo in načrte, ki se sprejmejo soglasno:

I. Prvi Jugosl. soc. kongres, pojmuje, da je v časopisju in književnosti vsa moč delavskega razrednega boja in vedo, da je to časopisje le tedaj uspešno, če ni navezano na kapitalistično podjetje, da je časopisje zasigurno le pod streho lastne tiskarne, soglasno pooblašča glavni odbor J. S. Z., da gre s polno močjo na delo za osnovo zadrugne tiskarne.

Poleg smatra kongres, da bo to prvi korak za razširjanje organizacije Jugoslovancov v Ameriki, da bo zadrugno delo tudi na drugih poljih pognalo seme zadrugništva kar bo poleg sindikalne in politične organizacije tretja sila za osvobodjenje v boju delavskega razreda.

II. Glavni odbor naj se pri delu za ustanovitev tiskarne ozira na tele točke:

1. Tiskarski zadrugi naslov naj bo: Jugoslovanska zadrugna tiskarna.

2. Njen sedež naj bo v Chicagu z inkorporacijo po zakonih države Illinois.

3. Zadruga naj se bavi s sledenimi posli: tiskarstvom, knjigo-vezbo itd.

4. Glavnica zadrugne naj ne bo manja od \$2500. — in ne večja od \$10.000. —

5. Delnice naj ne presegajo cene \$10. — in naj se plačujejo tudi delno po \$1. —

6. Dobitek naj ne presega preko 8% ki naj se izplačuje na vsak plačan dolar.

7. Obresti nad 8% se morajo nalagati v reservo, iz katere se zamore eventualno graditi dom tiskarne.

8. Zadruga naj začne s poslovanjem dne 1. decembra 1910, ako bo do tega dne zbrano najmanj \$2500, na ktero glavnico naj se ne jemlje več posojila kakor \$1500. —

9. Zadruga ne more začeti s poslovanjem tako dolgo, dokler ni inkorporovana. Predno pa se to zgodi, se ima sklicati občni zbor delničarjev, kakor to zahteva Ill. zakon. Delničarji sami naj odločijo glede inkorporacije in pravil zadrugne.

10. Dokler se ne začne s poslovanjem, naj bo odgovoren pripravljalni odbor petih mož za ves imetek, ki bi se vlagal v en ali več zavodov, stoji naj pod nadzorstvom odbora Jugosl. soc. zveze. Blagajnik mora položiti varščino, ktera naj pokriva višino glavnice. Denarja se brez podpisa predsednika in tajnika pripravljalnega odbora ne more dvigniti.

11. Do začetka poslovanja naj se plača vsakemu delničarju za uplačen delež 3% obresti.

12. Če se do 1. decembra 1910 ne zbere začetne glavnice, to je \$2500. — ostaja delničarjem na razpolago, da odglašujejo, se ima li določiti drug datum za začetek poslovanja zadrugne tiskarne ali ne.

13. Vsak delničar zamore — predno se začne s poslovanjem tiskarne — dobiti svoj uplačen delež nazaj.

Dodatek: Tiska naj se množino tiketov za tiskovni fond. Ti se imajo razposlati na vse organizacije, da jih prodajajo po pet et. kupon. (Predlog M. Kulovica.)

Kongres nalaga pripravljalnemu odboru, da gre v tem smislu na delo, kakor hitro bodo storjeni v to potrebni koraki.

Pod V. točko dnevnega reda

Raznoterosti

dobi besedo sodr. Frank Petrič. Pravi, da je par let semkaj poslovala v New Yorku neka pobožna družba, ki je imela namen loviti izseljujoče se jugoslovanske duše. Pri temu delu je šla pa družbi na roke tudi avstrijska vlada. Pravi namen te družbe pa je bil pred vsem, da ohrani jugosl. ozir. slovenski narod v duševni sužnosti in dalje, da pomaga ameriškim kapitalistom dajati nove delavne moči v kraje, kjer se ne mara slišati o delavskih organizacijah.

Vsled tega je potrebno, da se bodoča Zveza v tem oziru peča praktično z uprašanjem jugosl. naseljencev in da se po mogočnosti tem nakanam zastavi pot.

V ta namen predloži zboru resolucijo, ki se sprejme proti trem

glasom. (Resolucija je bila že priobčena v "Proletarcu.")

S tem je izčrpan dnevni red kongresa. Sodr. Tomo Bešenič se nato kot predsednik zahvali s primirnimi besedami navzočim želeč, da obrodi I. jugosl. soc. kongres obilo sadu in da se delegatje vrnejo z novim upom domov — na novo delo.

Sodr. Jože Zavertnik se zahvaljuje predsedniku za potrpljenje in taktost v vodstvu kongresa, kar je pripomoglo, da je šlo delo naprej in da ga je bilo mogoče izvršiti v določenem času.

Posebna hvala mu gre zato, ker je bil toliko strpen, da ni pognal "reporterja" Nedeljkičeviča od "Radničke Borbe" iz kongresa.

Nato po trikratnem klicu: "Živel mednarodni socializem" zaključijo predsednik Bešenič ob 1/9 uri zvečer I. Jugosl. soc. kongres. Fr. Petrič zapisnikar.

Stara navada je zdraviti revmatizem, trganje po udih, neuralgijo, zvinjenje itd. z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica in se spozna po varstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti.

FRANK UDOVIČ,

EKSPRESMAN
1343 W. 18th Street
pri Blue Island Ave.
CHICAGO, ILLINOIS

Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo. Oglašite se pri njem.
Oddaljeni rojaki naj pišejo do pisnice.

Gostilna pri Blažu.

1832 So. Center Ave.,
CHICAGO, ILL.

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah prve vrste. — Unijeke smodke in druga različna pijača — prima — ki spada v gostilniško obrt.

MODERNO KEGLJIŠČE!

Blaž Kaltineger.

Vse pritožbe

glede uredništva in upravnishva naj se pošiljajo direktno predsedniku "Jugoslov. del. tisk. družbe" Franku Podlipcu, 604 N. Curtis, Chicago, Ill.

POZOR! POZOR!

JOHN HROVAT,
Hrvatsko-slovenski brivec se priporoča jugoslovancem za mnogo-brojen obisk.

Brivnica prvega razreda.

1707 S. Center ave., CHICAGO.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

1842 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

LOUIS RABSEL

moderno urejen salun
NA 113 MILWAUKEE AVE., KENOSHA, WIS.
Telefon 1199.

Angleščina

brez učitelja! Slovensko Angleška Slovnica, Tolmač in Angl. Slov. Slovar stane samo \$1.00, in je dobiti pri

V. J. KUBELKA,

538 W. 145 St., New York, N. Y.

Pišite po cenik knjig!

Najboljše in najfinejše obleke so po niski ceni na prodaj pri H. SCHWARTZ,

16—18 N. Halsted St., Chicago.

Velika zaloga klobukov, čepice, čevljev, perila in kovčkov.

Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPPELLER"

Kaj ti koristijo močne mišice, če trpiš na revmatizmu.

PAIN-EXPPELLER

dobro vdrugen, ti takoj olajša bolečine in odstrani njih vzroke.

Po 35c in 50c v vsaki lekarni

J. Ad. Richter & Co., 215 Pearl St., NEW YORK

Pazite na varstveno znamko s sidrom.

JOSE. PREZEL,

Slovenska Grocerija,

1932 West 22nd Street,

med Robey in Lincoln ul.

VOZI NA DOM.

ROJAKI v Waukeganu!

Če kočete-piti dobre pijače in se zabavati po domače pojdite k

B. Mahnich-u,

714 Market Street, Waukegan.

Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjame, naj se prepriča.

Joseph Kratky,

1645 W. 21st Pl., Chicago, Ill.

Izdovalec najfinejših cigar vsake vrste.

Na debelo in drobno.

Sodrug! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radničko Stržo," edini hrvatski socijalistični list v Ameriki. Naročnina \$2. na leto. Naslov: 1209 W. 18 Str. Chicago, Ill.

POZOR! SLOVENCII POZOR!

SALOON

s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unijeke smodke. Potniki dobe čedno premočje za nizko ceno.

Postrežba točna in isborna.

Vsem Slovincem in drugim Slovincem se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,

1625 So. Centre Ave. Chicago

POZOR!

Podpisani naznanjam rojakom v Chicagu in okolici, da sem odprl novi saloon na 825 Blue Island Ave. Točim dobro pivo, vino in dobro visko.

Se priporoča

John Mladič

2236 So. Wood St. Chicago

Leopold Saltiel

ODVETNIK

v kazenskih in civilnih zadevah.

Auto Phone 6065.

Office Phone Main 8065

Residence Phone Irving 41